

Een tweede leven voor beheerresten

Stronken, takhout, maaisel of mest: het beheer van natuurgebieden brengt heel wat 'afval' met zich mee. Vroeger eindigden die beheerresten regelmatig op de brandstapel. "Verspilling van energie en grondstoffen", zegt Kathleen Bervoets van Natuurpunt. "De biomassa die jaarlijks vrijkomt bij het beheer van onze natuurgebieden kan in theorie zo'n 15.000 gezinnen van stroom voorzien."

TEKST: KOEN DEDOBDELEER

Voor het project 'Nieuwe perspectieven voor beheerresten' bracht Kathleen met de steun van de Vlaamse overheid een jaar lang de beheerresten uit onze natuurgebieden in kaart. De resultaten daarvan verschenen in april in een eindrapport. Daarin beveelt de auteur ook enkele nieuwe en duurzame bestemmingen aan voor de 40.000 ton verse biomassa die onze natuurgebieden jaarlijks voortbrengen. "Dat is nodig voor de vershring van de bodem", stelt ze, "want zo krijgen vele zeldzame plantensoorten terug een kans."

Vuurtje stoken

Met resten als takken, maaisel en mest werd in het verleden niet altijd zorgvuldig omgesprongen. Zo bleef snoeihout geregeld achter aan de rand van een perceel of werd het opgestookt. "Een vuurtje stoken is nu eenmaal stukken leuker om een dagje natuurbeheer

mee af te sluiten dan zeulen met machines", lacht Kathleen.

Anno 2008 stuit verbranden in open lucht op steeds meer verzet. Ook wettelijk is er een verbod van kracht, enkel voor bestaande natuurbeheerplannen bestaan uitzonderingen. "Maar Natuurpunt probeert openluchtverbranding sowieso tot het minimum te beperken."

Het grootste deel van Natuurpunts beheerresten bestaat uit gras, gevolgd door hout en ruig maaisel. In theorie zijn al die beheerresten voldoende om groene stroom te leveren aan een middelgrote gemeente, leert het rapport. "Het voordeel is dat groene stroom uit onze beheerresten niet in concurrentie treedt met voedselproductie, zoals bij andere bio-brandstoffen wel vaak het geval is. Niet alle materiaal is echter even geschikt om elektriciteit uit te winnen", waarschuwt Kathleen.

De uitdaging bestaat erin om een gepaste verwerkingsmogelijkheid te vinden voor materiaal dat nog geen nuttige bestemming heeft. Dat gebeurt niet zomaar lukraak. "Zo moet er een afweging gemaakt worden tussen economische haalbaarheid, efficiëntie, milieuvriendelijkheid en de praktische uitvoering. De ladder van Lansink kan ons daarbij helpen."

Het Vlaamse afvalbeleid is grotendeels gebaseerd op de ladder van Lansink, die erop gericht is om voorrang te geven aan de meest milieuvriendelijke bestemming van afval. "Preventie scoort dus beter dan hergebruik, daarna volgen recyclage en verbranden", verduidelijkt Kathleen.

Hoogwaardige bestemming

"Concreet betekent dit dat we ernaar streven om houtresten een zo hoogwaardig mogelijke bestemming te geven. Dit kan bijvoorbeeld een plank of constructiehout zijn. Voor maaisel van grasland ligt dan weer het gebruik als veevoeder het meest voor de hand. Vooral waar samengewerkt wordt met landbouwers is dit een zeer kostenefficiënte verwerkingsmethode."

Composteren, een vorm van materiaalrecyclage, is de tweede trede op de ladder van Lansink. Het verwerken van maaisel in grote composteerinstallaties is wel zeer duur. Een alternatief is het boerderijcomposteren of op kleine schaal zelf composteren. Natuurpunt heeft momenteel een experiment lopen voor kleinschalige compostering waarvoor we samenwerken met organisaties en bioboeren met ervaring. Dat project kwam er met de steun van het Fonds Duurzaam Afval- en Energiebeheer.

"Momenteel knelt vooral logistiek het schoentje bij de zoektocht naar een nieuwe bestemming voor beheerresten", zegt Kathleen Bervoets. (Foto Jan Dirckx)

Het grootste deel van de beheerresten bestaat uit maaisel. Dat blijft nu vaak gewoon liggen, terwijl je het evengoed kan vergisten om er energie uit te winnen. (Foto Kathleen Bervoets)

Kathleen waarschuwt wel voor een al te groot enthousiasme. "Zelf composteren blijkt momenteel niet echt winstgevend en kampt met heel wat juridische obstakels. Nochtans is compost een goede manier om het organische stofgehalte in de Vlaamse landbouwbodems weer op peil te brengen."

Groene energie

De derde trede op de ladder van Lansink is energieproductie. Een bekend procédé om energie uit biomassa te halen is vergisting. Voor Natuurpunt zou het vooral interessant zijn om maaisel te vergisten, leert het project. Door gras te vergisten, krijg je biogas of methaan. Dat biogas kan dan omgezet worden in elektriciteit. "Door de stijgende prijzen van maïs en landbouwteelten groeit de interesse voor andere biomassastromen", zegt Kathleen. "Dat creëert heel wat kansen voor de afzet van onze beheerresten."

Voor het organiseren van het transport en de bewaring van het maaisel vormen een uitdaging. "Het maaisel moet namelijk heel vers en fijn gehakseld zijn", vult Jos Renders, een bioboer uit Oostmalle, aan. Renders zorgde met zijn vergistingsinstallatie voor een primeur: hij verwerkte in de zomer voor de eerste keer maaisel uit een gebied van Natuurpunt. De eerste resultaten worden in de loop van het najaar verwacht.

Gezelligheid vs. warmte

Terwijl je enkel maaisel kan vergisten, is verbranding vooral geschikt voor houtig materiaal. "Vroeger gebruikte men hout vooral voor de gezelligheid, als brandstof voor de haard". Door de galopperende brandstofprijzen is de vraag in de industrie en landbouw de laatste jaren echter sterk toegenomen. Ook Natuurpunt gaat binnenkort experimenteren met een loods die verwarmd wordt met houtsnippers.

Maar verbranding voor energiewinning scoort toch slecht op de ladder van Lansink? "Dat valt goed mee", verzekert Kathleen. "We gebruiken enkel hout dat geen andere toepassing meer heeft. Bovendien kunnen de snippers zeer lokaal aangevoerd worden, in tegenstelling tot bijvoorbeeld palmolie die van Azië moet komen." Ook energetisch gezien klopt het plaatje, blijkt uit het rapport. "Het oogsten, transporteren en drogen van snippers vraagt veel minder energie dan je eruit kan winnen."

"Momenteel knelt vooral logistiek het schoentje bij de zoektocht naar een nieuwe bestemming voor beheerresten", besluit Kathleen. "Voor hout en maaisel staan de technieken op punt. Het komt er enkel op aan die resten zo efficiënt mogelijk in te zamelen en te verwerken. De stijgende prijzen voor biomassastromen vergroten de afzetmogelijkheden alvast enorm."

silka

Blauwe planeet in goed gezelschap

Silka, de favoriete bouwsteen van Moeder Aarde.

Silka-blokken zijn uiterst milieuvriendelijke bouwstenen. Ze zijn gemaakt van natuurlijke en onuitputtelijke grondstoffen, de productie ervan vraagt weinig energie en het afval is 100% recycleerbaar. Goed voor Moeder Aarde dus. Maar ook u vaart er wel bij. Hun geluidsisolerende eigenschappen zijn optimaal, hun vocht- en klimaatregulerend vermogen is opmerkelijk. Dat zorgt niet alleen voor een gezond en aangenaam leefklimaat in huis maar ook voor een lagere energiefactuur. Kortom, op Silka-blokken kunt u bouwen. Ook letterlijk. Dankzij hun grote draagkracht zijn ze geschikt voor alle toepassingen. Van in de kelder tot op de hoogste verdiepingen. Als u meer inlichtingen wenst over dit opmerkelijk ecologisch bouw materiaal, stuur ons dan onderstaande bon terug of neem een kijkje op www.xella.be.

..... Ja, ik wil meer info over Silka-bouwssystemen.

Naam

Voornaam

Adres

Tel. Fax

E-mail

Ik wens documentatie te ontvangen. Ik wens gecontacteerd te worden.

NAPU-S2-0808

Xella BE nv/sa
Kruibeeksesteenweg 24 • 2070 Burcht
Tel: 03/250.47.00 • Fax: 03/250.47.06
silicaat-bef@xella.com • www.xella.be